

PRZYGOTOWANIE PACJENTA DO WYBRANYCH BADAŃ LABORATORYJNYCH

Do badań wykonywanych rutynowo, krew żylna pobierana jest w godzinach 6.30 – 11.30:

- po nocnym wypoczynku (ok. 8 godz.),
- na czczo, po około 8-12 godzinach nie przyjmowania pokarmów,
- przy zachowaniu dotychczasowej diety,
- w dniu poprzedzającym badanie należy ograniczyć wysiłek fizyczny,
- przed leczeniem lub po ewentualnym odstawieniu leków mogących wpłynąć na poziom mierzonego składnika, o ile nie zaburza to procesu terapeutycznego,
- od osób leczonych wysokimi dawkami biotyny (tj. > 5 mg/dzień) materiał do oznaczenia należy pobierać co najmniej po 8 godz. od ostatniego podania biotyny (dotyczy badań immunochemicznych),
- pacjent powinien być wypoczęty fizycznie i psychicznie; nie powinien pracować w noc poprzedzającą badanie (może nastąpić kilkudniowe podwyższenie stężenia glukozy, cholesterolu, potasu, kwasu moczowego),
- pacjent przychodząc do laboratorium powinien odpocząć ok. 15 min. przed pobraniem krwi.

Glukoza na czczo

- pacjent powinien wykonać badanie na czczo,
- po 8-14 godzinach powstrzymania się od przyjmowania pokarmów.

Doustny test obciążenia glukozą DDTG (75 g glukozy)

- 72 godz. przed badaniem pacjent powinien spożywać zwykłą dietę bez specjalnych ograniczeń i zachowywać normalną aktywność fizyczną (wysiłek fizyczny poprawia tolerancję glukozy),
- pacjent nie powinien być hospitalizowany ani być po przebyciu ciężkiej choroby,
- szereg leków może powodować oporność na insulinę (np. tiazidy, kortykosterydy, estrogeny) lub zmniejszyć sekrecję insuliny (np. fenytoina), co może objawiać się jako wynik fałszywie dodatni,
- badanie należy wykonać rano (najlepiej między godziną 7.00 – 9.00), na czczo (powstrzymać się przez ok. 8-14 godzin od przyjmowania pokarmów, lecz nie dłużej niż 16 godzin, dozwolone niewielkie ilości wody mineralnej),
- w czasie próby nie można palić papierosów.

Diagnozowanie hiperlipidemii, oznaczenie lipidogramu

- w okresie poprzedzającym badanie (1-2 tyg) należy zachować normalną dietę,
- utrzymywać stałą masę ciała (unikać głodówek) oraz prowadzić zwyczajowy tryb życia,
- 2-3 dni przed badaniem nie wolno pić alkoholu,
- pobranie krwi należy wykonać po 14-16 godz. od ostatniego posiłku,
- nie wolno przyjmować leków wpływających na gospodarkę lipidową.

Oznaczenie kortyzolu w surowicy

- ze względu na rytm dobowy zaleca się pobranie krwi rano w godz. pomiędzy 7.00 - 10.00, a następnie między godz. 16.00 - 20.00,
- przed badaniem należy unikać stresu.

Oznaczenie prolaktyny w surowicy

- krew należy pobrać rano na czczo, po odpoczynku nocnym,
- przed badaniem należy unikać stresu.

Oznaczenie aldosteronu we krwi

- najlepiej rano (8.00 - 9.00) na czczo,
- należy napisać w jakiej pozycji była pobierana krew (stojąca lub leżąca).

Androstendion w surowicy

- zalecane jest pobranie krwi rano (8.00 – 10.00).

GH (hormon wzrostu), FSH (folikulotropina), LH (luteotropina), Insulina, DHEA (dehydroepiandrosteron)

- ze względu na rytm dobowy zalecane jest pobranie krwi rano.

Badanie moczu

Mocz na badania pobiera się w plastikowy, jednorazowy pojemnik odpowiednio opisany i/lub okodowany w laboratorium.

Przygotowanie do pobrania moczu

Przygotowanie powinno rozpocząć się w dniu poprzedzającym pobranie próbki moczu. Nie należy podejmować znacznego wysiłku fizycznego, np. długotrwałych marszów. Przynajmniej 3 dni przed badaniem należy zachować wstrzemięźliwość płciową. Nie zaleca się badania moczu w okresie okołomenstruacyjnym. U niemowląt i małych dzieci mocz należy pobrać do specjalnych woreczków i dostarczyć w jednorazowym pojemniku (bez przelewania). Przed pobraniem próbki, zaleca się zachowanie standardowej higieny narządów moczowo-płciowych – ujście cewki moczowej u kobiet i napletek u mężczyzn należy umyć czystą wodą i osuszyć jednorazowym, papierowym ręcznikiem. Nie zaleca się stosowania środków odkażających oraz

mydeł. Dieta – rodzaj i ilość spożywanych pokarmów może wpływać na barwę, odczyn moczu oraz pojawienie się zwiększonej ilości kryształów, np. szczawianów wapnia, fosforanów/moczanów bezpostaciowych, kwasu moczowego.

Pobieranie moczu do badań rutynowych

- po 8 godzinnym nocnym wypoczynku z minimum 4 godzinnym gromadzeniem moczu w pęcherzu (nawet jeśli pęcherz był opróżniany podczas nocy); pierwsza poranna próbka moczu jest próbką zalecaną do badania ogólnego moczu;
- ze środkowego strumienia – zarówno pierwsza, jak i ostatnia porcja moczu podczas mikcji powinna zostać odrzucona;
- mocz w objętości ok. 50 – 100 ml zebrać do jednorazowego naczynia, szczelnie zamknąć, opisać i dostarczyć do laboratorium w jak najkrótszym czasie (w ciągu 2h),
- badanie wykonać przed podjęciem leczenia a następnie kontrolnie po leczeniu.

Dobowa zbiórka moczu (DZM) – przeprowadzana przez okres 24 godz.

- przygotować czyste naczynie o obj. 2 – 3 litrów z dopasowanym przykryciem i prawidłowo je opisać,
- pierwszą poranną porcję odrzucić (po nocy ok. godz. 6.00),
- wszystkie następne porcje (w całości) oddać do przygotowanego naczynia, łącznie z pierwszą poranną porcją dnia następnego,
- naczynie z moczem powinno być przechowywane w chłodnym miejscu,
- zebrany mocz należy dokładnie wymieszać,
- dostarczyć całość do laboratorium lub około 200 ml po dokładnym zmierzeniu i podaniu dobowej zbiórki.

Klirens kreatyniny

- do badania konieczne jest oznaczenie poziomu kreatyniny w moczu i surowicy krwi. Do laboratorium należy dostarczyć zlecenie z następującymi informacjami: dane identyfikujące pacjenta, objętość zebranego moczu, czas trwania zbiórki, próbkę moczu z 12-to lub 24-godzinnej zbiórki moczu, zgodnie ze zleceniem lekarskim.

Pobieranie kału do badania

- **Kał na badanie ogólne oraz na obecność pasożytów** pobiera się do plastikowego jednorazowego pojemnika z pokrywką i łyżeczką (niewielka grudka kału). Pojemnik musi być odpowiednio opisany i /lub okodowany w laboratorium.
- **Badanie na obecność krwi utajonej w kale.** Unikać spożywania następujących produktów spożywczych co najmniej dwa dni przed testem: rzepy, buraków, grzybów, bananów, winogron,

melonów, jabłek, pomarańczy, czerwonej papryki, czerwonego mięsa, brokułów, kalafiora, fasoli – produkty te mogą powodować fałszywie pozytywne wyniki. Dozwolone jest spożywanie niewielkiej ilości kurczaka, indyka lub ryby.

Z uwagi na możliwość wystąpienia fałszywie dodatnich wyników nie można pobierać próbek w czasie menstruacji, gdy pacjent cierpi na krwawiące hemoroidy lub gdy wykrywa się krew w moczu.

Alkohol, aspiryna lub inne leki przyjmowane w nadmiarze mogą prowadzić do uczulenia i krwawienia z przewodu pokarmowego. Substancje te powinny być odstawione na 4 godz. przed pobraniem próbki. Nie należy przyjmować leków zawierających miód i bizmut oraz suplementów diety zawierających żelazo bądź witaminę C. Kał do oceny obecności w nim krwi utajonej należy pobrać do specjalnego pojemnika, podpisanego imieniem i nazwiskiem.

Wymaz – badanie w kierunku owsików

W laboratorium pacjent otrzymuje szkiełko podstawowe z przyklejoną przezroczystą taśmą.

Odciągnąć taśmę od szkiełka podstawowego, przykleić do odbytu a następnie ponownie dokleić taśmę do szkiełka.

Wymaz pobrać wyłącznie po wypoczynku nocnym!

Materiał przynoszony jest w kopercie, która w laboratorium jest odpowiednio opisana i/lub okodowana.

Pobieranie nasienia do badania ogólnego

Konieczne jest wcześniejsze uzgodnienie telefoniczne lub osobiste terminu badania.

Pacjent dostarcza nasienie pobrane do sterylnego pojemnika na mocz, który jest odpowiednio opisany i/lub okodowany.

Pacjenci z Olsztyna mogą nasienie pobrać w domu i jak najszybciej dostarczyć do laboratorium (z utrzymaniem ciepła), pacjenci przyjezdni mają możliwość oddać nasienie w wydzielonym zamykanym, pomieszczeniu.

Pacjent powinien zachować wstrzemięźliwość płciową od 2 do 7 dni przed datą badania.

Nie należy spożywać alkoholu 3 dni przed badaniem.

Materiał należy pobrać metodą masturbacji, po uprzednim, dokładnym umyciu narządów płciowych.

Należy podać dokładną godzinę pobrania materiału.

Badania mykologiczne

- nie obcinać paznokci (dotyczy badania paznokci),
- w dniu badania nie należy nakładać makijażu – skóra powinna być czysta, bez kosmetyków (kremu, tuszu do rzęs itd.),
- na 7 dni przed badaniem nie należy stosować leków przeciwgrzybiczych miejscowych,
- dopuszczalne jest mycie twarzy letnią wodą z niewielką ilością mydła,
- badanie można wykonać po upływie co najmniej 14 dni od odstawienia leków doustnych stosowanych przeciwko trądzikowi różowatemu (np. deoksycyklina, tetracyklina, metronidazol).